

Zaak 167

Uitspraak inzake een klacht van [a] en [b], componisten van het werk 'Nieuwslijn', tegen [c] en [d] en [e], auteurs respectievelijk uitgever van het werk 'Westenwind'.

1. Bij brief van 16 april 2018 heeft [a] mede namens componist [b] (hierna te noemen 'klagers') zich tot de Vaste Commissie Plagiaat (hierna te noemen 'VCP') gewend met het volgende. Klagers menen dat het werk 'Westenwind', gecomponeerd door [c] en [d] en uitgegeven door [e] (hierna te noemen 'beklaagden'), gelijkenis vertoont met het door klagers gecomponeerde werk 'Nieuwslijn'. Naar de mening van klagers is er sprake van plagiaat.

2. Aan de administratie van Buma/Stemra zijn de volgende gegevens ontleend:

Het werk 'Nieuwslijn' is gecomponeerd door [a] en [b]. De componisten zijn deelnemers van Buma/Stemra. Het werk is voor het eerst bij Buma/Stemra bekend op 17 september 1991.

Het werk 'Westenwind' is gecomponeerd door [c] en [d] en wordt uitgegeven [e]. Allen zijn deelnemers van Buma/Stemra. Het werk is voor het eerst bij Buma/Stemra bekend op 8 mei 2000.

3. Voor zover van belang voor de beoordeling van de zaak beschikt de VCP over afschriften van de volgende stukken:

- Klacht van [a] van 16 april 2018 (audiofragmenten 1-4)
- Documenten uit de administratie van Buma/Stemra met betrekking tot de werken
- Emailwisseling met [a]
- Ontvangst waarborgsom
- Brieven aan de beklagden en de klagers van 25 april 2018
- Emailcorrespondentie met zaakwaarnemer [d] i.v.m. verzoek verzetten zitting
- Verweer van de beklagden van [] advocaat beklagden van 22 mei 2018 (audiofragment 5)
- Brieven aan klagers en beklagden.
- Nagezonden audiofragmenten namens de beklagden.
- De door de klagers ter zitting overgelegde schriftelijke reactie op het verweer van beklagden.

4. De klagers hebben de op grond van artikel 6 van het Reglement op de behandeling van plagiaatgeschillen tussen deelnemers van Buma en Stemra vereiste waarborgsom van € 1362,- voldaan.

5. Voor de behandeling van de zaak was de VCP als volgt samengesteld:

Prof. mr P.B. Hugenholtz, voorzitter
Mr S.J. van Gompel, vice-voorzitter
B. van der Linden, lid
B. Zimmerman, lid
J.F. Haanstra, lid
B. de Goeij, lid
J. Roukens, lid

6. De zitting werd gehouden op 6 juni 2018.
Namens de klagers waren aanwezig: [a] en [b], componisten.

Namens de beklagden waren aanwezig: [c] en [] componist, respectievelijk general manager

7. De VCP verklaart zich bevoegd van de klacht kennis te nemen. De klacht heeft betrekking op een geschil zoals omschreven in artikel 4 lid 1 onder a van het Reglement op de behandeling van plagiaatgeschillen tussen deelnemers van Buma en Stemra.

8. De klacht wordt als volgt onderbouwd.

De klagers hebben vanaf 1989 in opdracht van Veronica diverse tunes, jingles, bumpers en leaders gecomponeerd, waaronder voor het televisieprogramma 'Nieuwslijn'. Deze 'Nieuwslijn' - leader is gedurende een aantal jaren op radio en TV te horen geweest.

Nadat componist [a] in 1998 naar Spanje was geëmigreerd, werd hij tijdens het digitaliseren van oude DAT-tapes door een studiegast erop gewezen dat de leader van 'Nieuwslijn' erg veel leek op de leader van de tv-serie 'Westenwind'. Tussen 2003 en 2005 heeft componist [a] contact opgenomen met Buma/Stemra om het plagiaat te melden. Het vergaren van het door Buma/Stemra verlangde bewijs was echter niet eenvoudig en heeft enkele jaren in beslag genomen.

De klagers stellen dat het eerste en meest herkenbare deel van de leader van 'Westenwind' exact van de 'Nieuwslijn'-leader is overgenomen. Het notenbeeld toont aan dat niet alleen de melodie vrijwel geheel overeenkomstig is, maar ook dat de keuze voor een modulatie door beklagden is overgenomen. Er zijn weliswaar kleine verschillen tussen de akkoorden, maar deze zijn niet relevant.

Voor wat betreft het verweer van de beklagden, moet de klagers van het hart dat zij het onacceptabel vinden dat een bestuurslid van Buma/Stemra, beklagde [c], rookgordijnen optrekt. Zo beweren de beklagden dat het werk "Nieuwslijn" niet oorspronkelijk zou zijn. Als dat het geval zou zijn, dan zou op geen enkel werk auteursrecht rusten. Voorts zaaien de beklagden bewust verwarring over het makerschap van 'Nieuwslijn', terwijl het werk door de klagers twee maal is aangemeld bij Buma/Stemra en de naam 'K.Lassic' simpelweg een alias is van componist [b]. Ten slotte stellen de beklagden dat er te veel verschillen tussen 'Nieuwslijn' en 'Westenwind' zouden zijn om van plagiaat te kunnen spreken, terwijl hun eigen deskundige [] toegeeft dat de melodielijnen grotendeels overeen stemmen. De bewering van [c] dat hij 'Nieuwslijn' nooit zou hebben gehoord, kan zelfs als te kwader trouw worden beschouwd. [c] heeft immers zelf óók een leader voor het programma 'Nieuwslijn' gecomponeerd, die de leader van klagers opvolgde. Dat hij de leader van klagers niet heeft gehoord, is daarom volkomen onwaarschijnlijk.

9. Beklagden voeren in hun verweer de volgende argumenten aan.

Allereerst benadrukken de beklagden dat de wettelijke verjaringstermijnen ruim zijn overschreden. De klagers waren immers al bekend met het beweerdelijk plagiaat tussen 1998 en 2003 en hebben zich pas in 2018 tot beklagden gewend. Dientengevolge is de vordering van de klagers verjaard.

Uit de door de klagers overgelegde stukken kan niet worden afgeleid op welk werk de klacht ziet en wie de makers zijn. Er wordt melding gemaakt van begin- en eindleaders, waarbij steeds andere makers worden opgevoerd. Voorts geldt dat het werk "Nieuwslijn" niet oorspronkelijk is en derhalve niet aan de auteursrechtelijke werktoets voldoet. De melodie van het werk haakt immers aan bij de wetmatigheid van het genre 'filmmuziek', hetgeen ook blijkt uit het musicologische rapport van de beklagden waarin de overeenstemming tussen 'Nieuwslijn' en werken als 'Starwars' en 'Ferry cross the Mersey' duidelijk wordt aangetoond. Er is nog meer 'prior art' die aantoont dat Nieuwslijn zijn oorsprong vindt in eerder bestaande filmmuziekwerken, zoals 'Chariots of Fire' en 'Back to the Future'. Evenals in het werk 'Nieuwslijn' wordt in deze werken gebruik gemaakt van een hoornsignaal waarvan het kenmerkende element de kwintsprong is. De melodie vangt stevast aan met de notenreeks V-I-V of I-V-I.

Met uitzondering van genoemde kwintsprong, geldt dat tussen de werken 'Nieuwslijn' en 'Westenwind' grote verschillen bestaan. Naast het feit dat de notenreeks 'Westenwind' aanvangt met VII-I-V, daar waar Nieuwslijn begint met I-V-I, zijn de toonsoort en de maatsoort van de werken verschillend. Een ander belangrijk verschil is dat 'Nieuwslijn' een halve noot en

'Westenwind' een hele noot moduleert. Bovendien is 'Westenwind' een veel langer werk; de onderhavige frase is slechts een klein onderdeel van het totale arrangement. Voor zover de werken ondanks genoemde verschillen auditief overeenstemmen, is er geen sprake van ontlening. De totaalindruk van de werken dient immers niet als leidraad voor de vaststelling of er sprake is van inbreuk op muziekwerken. Daar komt bij dat de beklagden zich niet kunnen herinneren het werk 'Nieuwslijn' ooit te hebben gehoord. Het verstrijken van de tijd brengt ook met zich mee dat het voor beklagden bijna onmogelijk is om de exacte werkwijze rond de tot standkoming van het werk 'Westenwind' te reconstrueren. Om die reden wordt verzocht dat de VCP de beklagden niet veroordeelt tot betaling van de kosten van de behandeling van de klacht, mocht de VCP oordelen dat de klacht gegrond is.

De beklagden concluderen dat er geen sprake is van overname van auteursrechtelijk beschermde trekken uit 'Nieuwslijn' in 'Westenwind'. Voor zover er sprake is van gelijkenis, betreft dit gebruik van stijlelementen.

Ten slotte benadrukt beklagde [c] dat hij geen bestuurslid van Buma/Stemra meer is.

10. De VCP overweegt als volgt.

De VCP stelt vast dat het beroep op verjaring door de beklagden geen steun vindt in het Reglement op de behandeling van plagiaatgeschillen tussen deelnemers van Buma en Stemra. Voorts is de VCP van mening dat het feit dat componist [c] bestuurslid is geweest van Buma/Stemra, niet ter zake doet voor het plagiaatgeschil.

Voor wat betreft het plagiaatgeschil, constateert de VCP dat de melodielijnen van de werken 'Nieuwslijn' en 'Westenwind' in belangrijke mate overeenstemmen. Dat de melodielijnen van beide werken aanvangen met een kwintsprong en die stijgende kwint eveneens te horen is in de melodieën van eerdere werken, doet hier niet aan af. Het is nu juist het vervolg op deze kwintsprong, te weten de stijgende kwart (vanaf IV) gevolgd door de dalende kwint, dat kenmerkend is voor de melodische curve van beide werken. Eveneens is opvallend dat in beide werken de tweede frase van het thema eindigt op de kwint. Voor het overige stemmen de melodielijnen overeen voor wat betreft frasebouw, met een voor- en nazin, en voor wat betreft de ritmiek en de metrische structuur. De modulatie van de thema's in beide werken, of die nu met een hele of een halve toon plaatsvindt, versterkt de indruk van gelijkenis tussen beide werken. Alle hiervoor genoemde karakteristieken zijn uiting van de persoonlijke compositorische keuzes van de componisten van 'Nieuwslijn', die tot de conclusie leiden dat het werk 'Nieuwslijn' aan de voor auteursrechtelijke bescherming gestelde vereisten voldoet. Het zijn nu juist deze compositorische keuzes die zijn overgenomen in het werk 'Westenwind'.

Gelet op het feit dat de leader van "Nieuwslijn" gedurende enkele jaren regelmatig via de publieke omroep te horen is geweest, in een periode dat de publieke omroep een veel groter publieksbereik had dan tegenwoordig, is het aannemelijk dat beklagden destijds kennis hebben genomen van dit werk.

Al het bovenstaande in aanmerking genomen, oordeelt de VCP dat er sprake is van plagiaat.

De VCP ziet in het feit dat klagers lang hebben gewacht met het formeel indienen van hun klacht geen reden om beklagden niet te veroordelen tot het dragen van de kosten van de behandeling van de zaak.

11. Uitspraak doende

a. De VCP verklaart de klacht gegrond en beslist dat het werk 'Westenwind' inbreuk maakt op het werk 'Nieuwslijn'.

b. De VCP veroordeelt de beklaagden tot betaling van € 1362,- aan Buma/Stemra, hetgeen een gedeelte van de kosten van behandeling van deze zaak betreft.

c. De VCP beslist dat Buma/Stemra aan klagers de betaalde waarborgsom van € 1362,- , restitueert.

d. De VCP zal deze uitspraak ter beschikking stellen van de directie van Buma en Stemra, opdat deze naar aanleiding van de uitspraak de nodige maatregelen kan treffen en eventueel tot publicatie zal kunnen besluiten.

Aldus gedaan te Hoofddorp op 6 juni 2018,

Prof. mr P.B. Hugenholtz
voorzitter

mr O. Meijer
secretaris